

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Udrag fra Skygebilleder

Citation: Andersen, H. C.: "Skygebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831", i Andersen, H. C.: *Skygebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831*, udg. af Johan de Mylius, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, 1986, s. 150. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-andersen01val-shoot-idm139649681396304/facsimile.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Skygebilleder af en Reise til Harzen, det sachsiske Schweitz etc. etc., i Sommeren 1831

Interessant, noget Herligt, fordi en nye Verden da aabnes for mig.
Hvad mon det egentligt er, mit urolige Jeg iler efter? (s. 71).

Det kan tænkes, at det er denne åbenhjertige selvkaraktistik, der har inspireret Søren Kierkegaard til hans skarpe bemærkning om Andersen i *Af en endnu Levendes Papirer* (1838): shan er overhovedet bedre skikket til at fare afsted i en Diligence og beseer Europa, end til at skue ind i Hjerternes Historie». Men det er at nøjes med at tage Andersens ord for pålydende, en nøjsomhed, som flere senere Andersen-kritikere har taget i arv fra Kierkegaard.

Det er netop, fordi Andersen skuer ind i sit eget hjerte og ikke straks affærdiger tilværelsen med nogle færdige begreber, sådan som hans samtid var tilbøjelig til, at han opdager det komplekse, »forunderlige», uforståelige. Der er noget i mennesket, som ikke kongruerer med den ydre verdens muligheder for opfyldelse. En uro, en higen, en rastløs ilen. Rejsen er et udtryk for moderniteten, det åbne, uafsluttede, forandringen frem mod det ukendte. I *Fodreise*'s ånd kan Andersen paradere med et ungdommeligt overmod, der lader selv døden blive en del af »det interessante» – fordi døden åbner endnu en dør, den afgørende, ind mod det ukendte.

Men man skal også læse denne selvanalyse i sammenhæng med det følgende, hvor den rastløse ilen bøjes ind under en religiøs tolkning, en dualisme af denne verdens forgængelighed og forårets genopstandelse hinsides døden. En lysere udgave af Blichers trækfuglemotiv:

Livsfrisk og herlig stod den vaargrønne Natur rundt om, og aandede Glæde og Ro, medens der ligesom laae et dunkelt Fior over mit Hjerte; dog, tænkte jeg, hvorfor misunde de friske, brogede Blomster? Lad dem dufte, de ville om nogle Maaneder være visne; Kilden, som sladdrer nu saa lystig, forgaaer i Havet og dette selv, der svulmer i sin Storhed, vil dunste bort. Lad Solen spille med sine hede Straaler, ogsaa den vil med Himlen, ældes som et Klæde, naar mit Hjerte, der nu smelter hen i Veemod over sine egne Drømme, livsglad, med salig Stigen, jubler mod det Uendelige (s. 71).

Det uforståelige hjerte er ikke så uforståeligt endda. Den rastløse ilen,